

บทที่ 4

บทสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม และวิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล ตลอดจนสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามองค์ประกอบ 6 ด้านดังนี้
  - 1.1 ด้านลักษณะความเป็นครู
  - 1.2 ด้านเทคนิคการสอน
  - 1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน
  - 1.4 ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน
  - 1.5 ด้านการวัดและการประเมินผล
  - 1.6 ด้านผลกาการสอน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูในแต่ละด้าน
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐาน สำหรับการทดสอบทางสถิติ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันจะมีความแตกต่างกัน
2. ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนที่จบการศึกษาสูงสุดทางสายสามัญต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน
3. ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนที่จบการศึกษาสายศาสนาต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน
4. ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนที่มีความรู้ด้านวิชาชีพครูต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน
5. ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้ปฏิบัติการสอนตั้งแต่ปี 2532 เป็นอย่างน้อย จำนวน 178 ราย จากจำนวนประชากร 650 ราย ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากจำนวนประชากร ทั้ง 5 จังหวัด คำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บในแต่ละจังหวัด และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple Sampling) โดยการสุ่มที่ละจังหวัดของประชากรทั้งหมดในแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย ยะลา จำนวน 116 ราย ปัตตานี จำนวน 165 ราย นราธิวาส จำนวน 230 ราย สงขลา จำนวน 44 ราย และสตูล จำนวน 100 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีลักษณะใกล้เคียงกับแบบประเมิน ของ ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 (2527 : 72-75) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1. เป็นข้อมูลพื้นฐานของครูอิสลามศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ ตอนที่ 2. เป็นแบบประเมินประสิทธิภาพ การสอนของครูอิสลามศึกษา โดยผู้บริหารเป็นผู้ประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และตอนที่ 3. เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและ ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือจาก ภัณฑิณีวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่งให้สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล พร้อมแบบสอบถาม โดยให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดังกล่าว ได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โรงเรียน ตามรายชื่อโรงเรียนที่แนบมาด้วย ตามลำดับ และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งจัดส่งกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ซึ่งจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดส่งมายังโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งหมด 178 ชุด ได้รับคืนกลับมาเพื่อการวิเคราะห์ จำนวน 163 ชุด หรือร้อยละ 91.57

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมด หลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุดแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของครูอิสลามศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ตามตัวแปรต่าง ๆ คือ
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อายุ
  - 1.3 การศึกษาระดับปริญญาตรี
  - 1.4 การศึกษาระดับปริญญาโท
  - 1.5 การศึกษาระดับปริญญาเอก
  - 1.6 ประสบการณ์การสอน
2. แบบสอบถามตอนที่ 2. ตามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในส่วนนี้การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดย
  - 2.1 หาค่าเฉลี่ยระดับประสิทธิภาพการสอนของตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละองค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอน
  - 2.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับประสิทธิภาพการสอนของตัวแปรต่าง ๆ ในประสิทธิภาพการสอนแต่ละด้าน
  - 2.3 ใช้ Anova เปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนทุกด้าน ตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับการศึกษาระดับปริญญาโท และประสบการณ์การสอน
  - 2.4 ใช้ HSD (Honesty Significant Difference) ของคูลีย์ เปรียบเทียบพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์หาความแตกต่างรายคู่ หลังจากเปรียบเทียบ Anova พบความแตกต่างแล้ว

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในส่วนนี้ ได้นำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ มารวบรวมจัดหมวดหมู่ของปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษา ปรากฏว่าครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพทางด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอน อยู่ในระดับดี ประสิทธิภาพทางด้านเทคนิคการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและการประเมินผลนั้นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นรายตัวแปร ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ครูอิสลามศึกษาทั้งชายและหญิงมีระดับประสิทธิภาพการสอนแต่ละด้านเหมือนกัน คือ ประสิทธิภาพการสอนด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนประสิทธิภาพด้านเทคนิคการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุระหว่าง 35-45 ปี มีประสิทธิภาพทางด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนประสิทธิภาพทางด้านเทคนิคการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูอิสลามศึกษาที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดีเพียงด้านเดียว คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

1.3 ครูอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาสายสามัญต่ำกว่าระดับ ม.3 หรือ มศ.3 มีประสิทธิภาพการสอนทางด้านลักษณะความเป็นครูเท่านั้นที่อยู่ในระดับดี นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาสายสามัญระดับ ม.3 หรือ มศ.3 กับครูอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาระดับ ม.6 หรือ มศ.5 มีประสิทธิภาพการสอนด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนที่เหลืออีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ครูอิสลามศึกษาที่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางสาขาวิชาชีพครูและที่ไม่มีวุฒิระดับปริญญาตรีและสูงกว่า มีประสิทธิภาพทางด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนประสิทธิภาพทางด้านเทคนิคการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูอิสลามศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาทางสาขาวิชาชีพครูต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพการสอนทางด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ครูกับนักเรียนและชุมชน ด้านการวัดและการประเมินผล และผลการสอนอยู่ในระดับดีที่เหลืออีก 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ครูอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาทางสายศาสนาระดับ 4 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผลการสอนที่เหลืออีก 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูอิสลามศึกษาที่จบการศึกษาทางสายศาสนาระดับ 7 และ 10 นั้น มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดี 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอน อีก 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง

1.6 ครูอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน 5 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีระดับประสิทธิภาพการสอนเหมือนกันทุกด้าน คือ ด้านลักษณะความเป็นครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน และด้านผลการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนประสิทธิภาพการสอนอีก 3 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาระหว่างครูอิสลามศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับการศึกษาสาขาวิชาชีพครู ระดับการศึกษาสายศาสนา และประสบการณ์การสอนต่างกัน ปรากฏว่า

2.1 ครูอิสลามศึกษาทั้งเพศชายและหญิงมีประสิทธิภาพการสอนทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ด้านลักษณะความเป็นครู ($P = 0.7376$) ด้านเทคนิคการสอน ($P = 0.6403$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน ($P = 0.1227$) ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ($P = 0.7452$) ด้านการวัดและประเมินผล ($P = 0.2805$) ด้านผลการสอน ($P = 0.9281$)

2.2 ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุต่างกันมีประสิทธิภาพการสอนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านเทคนิคการสอน ($P = 0.0202$) ด้านการวัดและประเมินผล ($P = 0.0071$) และด้านผลการสอน ($P = 0.0269$) โดยที่

ครูอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุระหว่าง 36-45 ปี มีประสิทธิภาพการสอนด้านเทคนิคการสอนต่างกับครูที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < .05$)

ครูอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุระหว่าง 36-45 ปี มีประสิทธิภาพการสอนด้านการวัดและประเมินผลต่างกับครูที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < .05$)

ครูที่อายุระหว่าง 36-45 ปี มีประสิทธิภาพการสอน ด้านผลการสอนต่างกับครูที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < .05$) นอกจากนี้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือ ประสิทธิภาพด้านลักษณะความเป็นครู ($P = 0.4143$) ประสิทธิภาพด้านเทคนิคการสอน ($P = 0.1823$) ประสิทธิภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน

($P = 0.1250$) ประสิทธิภาพด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ($P = 0.1756$)
 ประสิทธิภาพด้านการวัดและประเมินผล ($P = 0.1311$) และประสิทธิภาพการสอน
 ด้านผลการสอน ($P = 0.4905$)

2.4 ประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาที่มีความรู้ทางสาขา
 วิชาที่ครูต่างกัน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือ ประสิทธิภาพ
 ด้านลักษณะความเป็นครู ($P = 0.4282$) ประสิทธิภาพด้านเทคนิควิธีการสอน
 ($P = 0.1947$) ประสิทธิภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน
 ($P = 0.1624$) ประสิทธิภาพด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ($P = 0.0567$)
 ประสิทธิภาพด้านการวัดและประเมินผล ($P = 0.1330$) และประสิทธิภาพด้าน
 ผลการสอน ($P = 0.1115$)

2.5 ประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษา
 สายสาขานต่างกัน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือ ประสิทธิภาพ
 ด้านลักษณะความเป็นครู ($P = 0.3306$) ประสิทธิภาพด้านเทคนิควิธีการสอน
 ($P = 0.0906$) ประสิทธิภาพการสอนด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและ
 ชุมชน ($P = 0.4210$) ประสิทธิภาพการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอน
 ($P = 0.1754$) ประสิทธิภาพการสอนด้านการวัดและประเมินผล ($P = 0.1494$)
 และประสิทธิภาพการสอนด้านผลการสอน ($P = 0.4005$)

2.6 ประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์
 การสอนต่างกัน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ประสิทธิภาพ
 ด้านลักษณะความเป็นครู ($P = 0.9676$) ประสิทธิภาพการสอนด้านเทคนิควิธีการสอน
 ($P = 0.8936$) ประสิทธิภาพการสอนด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน
 ($P = 0.7325$) ประสิทธิภาพการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ($P = 0.8319$)
 ประสิทธิภาพการสอนด้านการวัดและประเมินผล ($P = 0.7149$)

3. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

3.1 ปัญหาอุปสรรคทางด้านลักษณะความเป็นครูของครูอิสลามศึกษา พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความตั้งใจและความกระตือรือร้น ที่จะทำการสอน การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งทางด้านความประพฤติและการแต่งกาย การใช้ภาษาไทย และความมีมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียนเพื่อนร่วมงานและชุมชน

3.2 ปัญหาอุปสรรคทางด้านเทคนิคการสอนของครูอิสลามศึกษา พบว่ามีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเตรียมการสอน การใช้แผนการสอนคู่มือครู เครื่องมือวัดผล การทำบันทึกการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจน การสอนซ่อมเสริม และการควบคุมชั้นเรียน

3.3 ปัญหาอุปสรรคทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชนของครูอิสลามศึกษา พบว่าครูอิสลามศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับชุมชน ความเสียสละเวลาให้กับนักเรียนและโรงเรียน

3.4 ปัญหาอุปสรรคทางด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูอิสลามศึกษา พบว่าครูอิสลามศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการจัดหาจัดซื้อหรือผลิต ตลอดจนการใช้อุปกรณ์การสอนบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์ประเภท บัตรคำ บัตรภาพ และแผ่นที่ประเทศสำหรับโดยละเอียดที่ไม่มีจำหน่าย อีกทั้งหนังสือเรียน และหนังสืออ่านประกอบที่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

3.5 ปัญหาอุปสรรคทางด้านการวัดและประเมินผลการสอนของครูอิสลามศึกษา พบว่าครูอิสลามศึกษามีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับความรู้และการใช้คู่มือวัดผลการเรียนรู้วิชาอิสลามศึกษา การวางแผน การวัดและประเมินผล และการผลิตเครื่องมือใช้ในการวัดผล และประเมินผลนักเรียน

3.6 ปัญหาอุปสรรคทางด้านผลการสอนของครูอิสลามศึกษา พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเน้นคุณธรรมและจริยธรรมที่จะต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จำนวนชั่วโมงสอนน้อยเกินไปไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

3.7 ปัญหาอุปสรรคทางด้านอื่น ๆ ของครูอิสลามศึกษา พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการขาดขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา ขาดความมั่นใจในหน้าที่การงาน การเอาใจใส่และการนิเทศจากศึกษานิเทศก์และผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานยังมีน้อยมาก

4. ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนในการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

4.1 การปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูผู้สอนโดยการจัดให้มีการอบรม สัมมนา นิเทศติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

4.2 การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา โดยจัดหา จัดซื้อหรือผลิตอุปกรณ์การเรียนการสอน จัดสรรแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ จัดให้มีครูผู้สอนวิชาศาสนาครบทุกโรงเรียนอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 ราย ตลอดจนจัดให้มีกิจกรรมประกวดการสอนกิจกรรมนักเรียน หรือผลงานการสอนทุกปีการศึกษา

4.3 ส่งเสริมและยกย่องครูผู้สอนวิชาศาสนาอิสลามให้มีฐานะเป็นข้าราชการครูมีเงินเดือนสวัสดิการ และการมีความมั่นคงในอาชีพการงาน

4.4 ปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาวิชาอิสลามศึกษา เพื่อสนองความต้องการของชุมชนโดยการเพิ่มชั่วโมงสอนรายละเอียดวิชา มีใบรับรองคุณวุฒิให้กับนักเรียนที่จบการศึกษาทุกระดับ

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประสิทธิภาพ 6 ด้าน คือ ด้านลักษณะความเป็นครู ด้านเทคนิควิธีการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและการประเมินผล และ

ด้านผลการสอนระหว่างครูอิสลามศึกษาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาสายสามัญ สายวิชาชีพครู สายศาสนา และประสบการณ์การสอนต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการทดสอบสมมติฐานมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษา พบว่า

1.1 ด้านลักษณะความเป็นครู ครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพทางด้านลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับดี

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินผลการดำเนินงาน ตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ของฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามศึกษา (สำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษา 2, 2526 : 52) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติ มนุษย์สัมพันธ์ทักษะการใช้ภาษาไทย การปฏิบัติตามระเบียบวินัย และการปฏิบัติศาสนกิจ พบว่าอยู่ในระดับดี

1.2 ด้านเทคนิคการสอน ครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพทางด้านเทคนิคการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับรายงานผลประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ของฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม (สำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษา 2, 2526 : 52) ที่ศึกษาพบว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีและยังขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สุนทร ปิยะวสันต์ (2538 : 276) ที่ศึกษา พบว่าครูสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง มีการชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทุกครั้งที่เข้าสอน แต่ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในปี 2527 (สำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษา 2, 2528 : 74) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ของระดับความพอใจเพียงเล็กน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูอิสลามศึกษายังขาดความรู้ ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอน ซึ่งสัมพันธ์กับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ที่พบว่าคุณสมบัตินี้

ทั่วไปของครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 62 ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของป็อราเฮง มะยูโซ๊ะ (2528) และสุนทร ปิยะวสันต์ (2533) ที่ค้นพบว่า ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครูเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน ครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชนอยู่ในระดับดี

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการประเมินของฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลาม (สำนักงานศึกษาธิการเขตการศึกษา 2, 2526 : 43) ในความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ศึกษาพบว่า การเปิดสอนวิชาอิสลามศึกษาชั้นในโรงเรียนประถมศึกษาส่งผลต่อการสร้างด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชนดีขึ้น แต่ขัดแย้งกับความคิดเห็นของประชาชนและผู้นำศาสนา ในการศึกษาครั้งเดียวกันนี้ พบว่ามนุษยสัมพันธ์ของครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาต่อประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะครูอิสลามศึกษาบางส่วนมิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นที่สอนประกอบกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนบางส่วนก็ไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนตลอดทั้งวัน แต่สอดคล้องกับการศึกษาในปี 2527 ที่ศึกษาพบว่า อัตราการมาเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการเปิดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเป็นตัวอย่างให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษามากขึ้น

1.4 ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพด้านการใช้อุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของครูผู้สอนบางส่วนว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นยังขาดแคลนอีกมาก เช่น สื่อการสอนประเภทบัตรคำ บัตรภาพ แผนที่ ที่จะใช้ประกอบการสอนในบทเรียน อีกทั้งครูอิสลามศึกษาบางส่วนไม่สามารถที่จะผลิตสื่อการเรียนด้วยตนเองได้ ตลอดจนการใช้สื่อการเรียนโดยทั่วไป มีการใช้สื่อประกอบการสอนน้อยมาก ทำให้ความช่วยเหลือเหลือจากผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในด้านสื่อการเรียนนั้นไม่มี

1.5 ด้านการวัดและการประเมินผล ครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพ
ด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาค้นพบของ สุนทร
ปิยะวสันต์ (2533 : 279) ซึ่งวิจัยพบว่าครูสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ได้ประเมินผล
การเรียนทุกครั้งเมื่อเรียนภาคทฤษฎี และเมื่อมีการฝึกภาคปฏิบัติเสร็จแล้ว ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะว่าครูอิสลามศึกษาบางส่วนไม่มีวิชาความรู้ เรื่องการวัดและ
การประเมินผล จึงไม่สามารถจะปฏิบัติกรวัดและการประเมินผลได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

1.6 ด้านผลการสอน ครูอิสลามศึกษามีประสิทธิภาพด้านผลการ
สอนอยู่ในระดับดี

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับความเห็นของผู้บริหารจาก
การประเมินผลการดำเนินงาน ของฝ่ายโครงการอิสลามศึกษา (สำนักงาน
ศึกษาธิการเขตการศึกษา, 2 2526 : 43) ผู้บริหารเห็นว่าการสอนวิชาอิสลาม
ศึกษาทำให้นักเรียนมีความประพฤติดีขึ้น แต่ขัดแย้งกับความเห็นของประชาชนและ
ผู้นำศาสนาในการประเมินผลครั้งเดียวกันนี้ ทั้งประชาชนและผู้นำศาสนาส่วนใหญ่
ให้ความเห็นว่า นักเรียนได้รับความรู้และสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ในระดับปานกลาง
และยังขัดแย้งกับการประเมินผลการดำเนินงานในปี 2527 จากการวิเคราะห์
คะแนนผลการทดสอบวิชาอิสลามในภาคความรู้ ตามหลักสูตรวิชาอิสลามศึกษาใน
ระดับชั้นปีที่ 4 พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ของระดับความพอใจ
เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากครูอิสลามศึกษาบางส่วนยังด้อยในความรู้
ความสามารถของการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ ไม่
เคยเรียนในสถาบันวิชาชีพครูมาก่อน เพียงแต่ผ่านการอบรมปฐมนิเทศในช่วงระยะ
เวลาเพียง 10 วันเท่านั้น

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอน ของครูอิสลามศึกษา
ระดับประถมศึกษาตามลักษณะตัวแปร อายุ ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับการ
ศึกษาสายอาชีพครู ระดับการศึกษาสายศาสนา และประสบการณ์การสอนต่างกัน
ปรากฏว่า

2.1 ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุต่างกันมีประสิทธิภาพการสอนต่างกัน
 ในด้านเทคนิคการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล และด้านผลการสอนกล่าวคือ
 ในด้านเทคนิคการสอน ครูอิสลามศึกษาที่มีอายุน้อยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนา
 วิทยฐานะของตนเองให้มีวุฒิทางวิชาชีพครู โดยการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเปิด หรือ
 วิทยาลัยครูต่าง ๆ จึงมีความรู้เรื่องการสอน สามารถมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียน
 การสอนของตนเองได้ ซึ่งแตกต่างกับครูที่มีอายุมากที่จะต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่ทาง
 ครอบครัวยุคใหม่ และส่วนมากจะมีอาชีพประจำของตัวเองอยู่แล้ว จึงไม่มีความสนใจที่
 จะพัฒนาวิทยฐานะของตนเอง การเรียนการสอน จึงเป็นไปอย่างแบบเดิม ๆ ซ้ำซาก
 ในด้านการวัดและการประเมินผลก็เช่นเดียวกัน โรงเรียนทุกโรงเรียนที่เปิดสอนวิชา
 อิสลามศึกษา จะได้รับคู่มือครูเกี่ยวกับเครื่องมือวัดผลการเรียนตามหลักสูตรอิสลาม
 จากเขตการศึกษา 2 ครูที่มีอายุมากบางคนไม่สามารถจะนำมาประยุกต์ใช้หรือไม่นำ
 มาใช้ ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีความรู้ในการใช้คู่มือดังกล่าว จึงส่งผลต่อไปยังผลการสอน
 ด้วย ส่วนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนนั้น เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วไม่มีอุปกรณ์การสอน
 จึงไม่พบความแตกต่างด้านนี้ ด้านลักษณะความเป็นครูและด้านความสัมพันธ์ระหว่างครู
 กับนักเรียน และรวมทั้งครูอายุน้อยและมาก ส่วนมากจะเป็นที่ยอมรับและสนับสนุนของ
 ชุมชนอยู่แล้ว จึงไม่พบความแตกต่างด้านนี้เช่นเดียวกัน

2.2 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มี
 ประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาสามัญนั้น ไม่มี
 ผลกระทบโดยตรงต่อการสอน ไม่เหมือนกับการศึกษาสายวิชาชีพครูและทั้งผู้ที่จบ
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 5 บางรายก็
 ได้รับการศึกษาสายวิชาชีพครูถึงระดับปริญญาและอนุปริญญาเกือบเท่า ๆ กัน จึงทำ
 ให้ระดับการศึกษาสายสามัญ นั้นไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู ส่วนผู้จบการ
 ศึกษาต่ำกว่า มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น ส่วนใหญ่จะมีความรู้ด้านวิชา
 ศาสนาอยู่ในระดับสูง จึงเป็นตัวเสริมให้ประสิทธิภาพการสอนของครูได้เช่นเดียวกัน

2.3 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาทางสายวิชาชีพครูต่างกัน มีประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการประเมินผลการเรียนวิชาอิสลามศึกษาของฝ่ายโครงการสอนวิชาอิสลามศึกษา (สำนักงานศึกษาธิการเขต 2, 2528 : 74) ที่กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ของระดับความพอใจเพียงเล็กน้อยว่ามาจากการที่ครูที่อยู่ในความรู้ ความสามารถของการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากครูไม่เคยเรียนในสถาบันอาชีวศรุมมาก่อน ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถึงแม้ครูอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเรียนในสถาบันวิชาชีพศรุมมาก่อน แต่ปัจจุบันการศึกษาวิชาวิชาชีพครูได้ขยายกว้าง มีมหาวิทยาลัยเปิด เช่น สุโขทัยธรรมมาธิราช และสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ก็จะทำให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้เพียงแต่ครูนั้น ๆ มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะแสวงหาความรู้ความสามารถเท่านั้นและครูที่ทำการสอนวิชาอิสลามศึกษา นอกจากจะผ่านการปฐมนิเทศและอบรมเรื่องการเรียนการสอนก่อนมาทำการสอนแล้ว ยังมีการจัดสัมมนาและอบรมเป็นระยะ ๆ ดังความเห็นของสุนทร ปิยะวสันต์ (2532 : 270) กล่าวว่า ถึงแม้ครูสอนอิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา แต่ประสบการณ์ในการทำงานและการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาก็ช่วยให้ครูสอนอิสลามศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีพอสมควร

2.4 ครูอิสลามศึกษาที่มีระดับการศึกษาสายศาสนาต่างกัน มีประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องสมความต้องการของผู้บริหาร จากการศึกษาครั้งนี้ ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ครูอิสลามศึกษาที่ทำการสอน ควรจบการศึกษาทางสายศาสนาสูง เพราะมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนมากอีกทั้งเคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการมีความรู้ความสามารถวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียวเดี๋ยวนั้น ไม่อาจที่จะทำให้ครูผู้นั้นมีประสิทธิภาพการสอนดีได้ เพราะการเรียนการสอน นอกจากจะมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่จะสอนแล้ว ยังจะต้องมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดอีกด้วย

2.5 ครูอิสลามศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับความเห็นทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา จากการศึกษาครั้งเดียวกันนี้ ที่เห็นว่าครูอิสลามศึกษา ยิ่งสอนนานยิ่งทำให้การสอนดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูสอนที่เข้าทำการสอนใหม่ ส่วนใหญ่จะมีความรู้ด้านวิชาชีพครู และบางส่วนกำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู จึงสามารถนำความรู้ที่กำลังศึกษาอยู่มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ทั้งทางด้านเทคนิคการสอน การใช้อุปกรณ์และการประเมินผล ซึ่งทั้ง 3 อย่างนี้จะส่งผลโดยตรงต่อผลการสอนและผลการเรียนของเด็ก สำหรับด้านลักษณะความเป็นครูนั้น การที่ครูเหล่านี้มีโอกาสดูเรียนในระดับปริญญาหรืออนุปริญญา สามารถพบปะ เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับข้าราชการครูและข้าราชการอื่น ๆ จึงทำให้สามารถปรับตัว มีความมั่นใจในตัวเอง และมีความรู้สึกในความเป็นครูมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการเรียนการสอน วิชาอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับโรงเรียนและครูผู้สอนจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นความถี่น้อย และจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้บริหารได้ตอบมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหาอุปสรรคด้านลักษณะความเป็นครู จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านนี้ ปรากฏว่าครูอิสลามศึกษายังมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ คือ การไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ไม่ค่อยใช้เวลาให้กับนักเรียนและโรงเรียน การแต่งกายไม่เรียบร้อยขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ ขาดความพร้อมในการสอน การใช้ภาษาไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นจากการได้สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับโรงเรียน ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจากความไม่เป็นธรรมชาติในการคัดเลือกครูผู้สอนและระบบการคัดเลือกที่ยังไม่เป็นมาตรฐาน ทำให้ผู้ที่ได้รักการคัดเลือกส่วนใหญ่มาจากภรรยาเสนอ โดยผู้มีอำนาจผ่านมาจากผู้บริหารระดับท้องถิ่น หรือเป็นลูกหลานของผู้บริหารระดับท้องถิ่น ซึ่งบางโรงเรียนมีผู้สมัครหลายคน บางคนมีคุณลักษณะพร้อม

กว่า ทั้งทางด้านความรู้และความประพฤติ แต่ไม่ได้รับการคัดเลือก เพราะไม่เป็นผู้
ที่ถูกนำเสนอ เพื่อการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ผู้บริหารหลายท่านได้เสนอแนะในการ
คัดเลือกครูอิสลาม ควรมีการสอบบรรจุครูสอนศาสนาเหมือนกับการสอบบรรจุครู และ
ระบุคุณสมบัติบางประการให้ชัดเจน เช่น ระดับการศึกษา ความประพฤติ เป็นต้น

3.2 ปัญหาอุปสรรคด้านเทคนิคการสอน จากการศึกษาพบว่าครู
อิสลามศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยน้อย
อาจจะมีผลต่อประสิทธิภาพด้านเทคนิคการสอนเกี่ยวกับการใช้แผนการสอนไม่เป็น
ไม่สามารถเตรียมการสอน ไม่ทำบันทึกการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ไม่ได้เท่าที่ควร ไม่มีการสอนซ่อมเสริม ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ ตลอดจนขาด
เทคนิควิธีที่ดีในการวัดและการประเมินผลด้วย ซึ่งการเรียนการสอนที่ได้ผลนั้น
สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ครูจะต้องรู้จักและมีเทคนิคการถ่ายทอด มีจิตวิทยาการสอน
จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับโรงเรียนเห็นว่าครูอิสลามศึกษา ส่วนใหญ่
มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอนดีพอสมควร ที่สามารถจะทำการสอนได้แล้ว แต่
ยังขาดเทคนิคการถ่ายทอดซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ศรีสาและปัทม นิชมธรรม
(2525 : 13) ที่ได้กล่าวว่า ในการสอนที่ดีนั้น ถึงแม้ครูจะมีความรู้ความสามารถใน
เนื้อหาวิชาเพียงใด แต่ความบกพร่องของการสอน คือ การขาดการถ่ายทอดที่ดี
ฉะนั้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนทางด้านนี้ ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะว่า
ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา ควรผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน
หรือถ้าเป็นไปได้ควรคัดเลือกจากผู้ที่มิ่วฒิปทางวิชาชีพครูโดยตรง มาทำการสอนวิชา
อิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

3.3 ปัญหาอุปสรรคด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและชุมชน
ครูอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา ที่ทำการสอนอยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราว
ทำสัญญาจ้างเป็นรายปี ทำให้ครูอิสลามศึกษามีความรู้สึกว่า ตนเองเป็นเพียงวิทยากร
รับจ้างเท่านั้น ไม่ใช่เป็นครู ไม่มีกำลังใจและความมั่นคงในหน้าที่การงาน จึงจำ
เป็นต้องมีอาชีพอื่นมาเป็นอาชีพหลัก ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการไม่อุทิศเวลาให้กับ

นักเรียนและโรงเรียน ไม่ได้อยู่โรงเรียนตลอดทั้งวัน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษบางอย่าง ขาดความสัมพันธ์กับนักเรียนและครูอิสลามศึกษาที่เป็นคนต่างถิ่น ขาดความสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผู้บริหารส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูอิสลามศึกษาคควรได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครูโดยมีการสอบและการบรรจุแต่งตั้ง เหมือนกับการบรรจุครูโดยทั่วไป

3.4 ปัญหาด้านอุปสรรคด้านการใช้อุปกรณ์การสอน เนื้อหาวิชาของหลักสูตรอิสลามศึกษา มีความแตกต่างกับวิชาสามัญโดยทั่วไป อุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบในการสอนจึงมีความแตกต่าง ทำให้เกิดปัญหาด้านการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน เกี่ยวกับ การจัดซื้อ จัดหาและการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทต่าง ๆ เช่น บัตรคำ บัตรภาพ แผนที่ หนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้ยังส่งผลโดยตรงต่อเทคนิคการสอนด้วย ฉะนั้นเพื่อแก้ไขประสิทธิภาพทางด้านนี้ ทางผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอข้อคิดเห็นว่า ให้ทางเขตหรือผู้รับผิดชอบระดับอำเภอหรือจังหวัดได้สำรวจความต้องการรวบรวม จัดหาจัดซื้อและแจกจ่ายไปยังโรงเรียน

3.5 ปัญหาอุปสรรคด้านการวัดและการประเมินผล จากปัญหาอุปสรรคทางด้านเทคนิคการสอน เป็นผลต่อเนื่องมายังปัญหาอุปสรรคด้านการวัดและการประเมินผลซึ่งครูอิสลามส่วนใหญ่ที่ไม่มีเทคนิควิธีการถ่ายถอดที่ดี ย่อมไม่มีเทคนิคด้านการวัดและการประเมินผลที่ดีด้วย จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านนี้พบว่า ครูอิสลามศึกษายังมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับขาดความรู้ความสามารถในการวัดผลและการประเมินผล ไม่สามารถใช้เครื่องมือวัดที่ทางเขตได้แจกจ่ายไปยังโรงเรียน แล้วให้เกิดผลดีได้เท่าที่ควร การศึกษาคครั้งนี้ สนับสนุนข้อเสนอแนะของสุนทร ปิยะวสันต์ (2523) คือ ให้ครูผู้สอนมีความรู้เรื่องการใช้เครื่องมือวัดที่ทางเขตได้แจกจ่ายไปยังโรงเรียนแล้ว อาจจะโดยวิธีอบรม ชี้แจง สัมมนา แข่งปฏิบัติการณ์หรือวิธีอื่น ๆ ที่จะทำให้ครูสามารถใช้เครื่องมือวัดได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาต่อไป

3.6 ปัญหาอุปสรรคด้านผลการสอน ผลการสอนนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการสอนด้านอื่นจะดีเพียงใดก็ตาม หากไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้แล้ว ถือว่าการเรียนการสอนนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการประเมินประสิทธิภาพการสอนส่วนใหญ่ จึงมุ่งมาซึ่งผลการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงประสิทธิภาพการสอนทางด้านอื่น ทำให้การแก้ไข ปัญหาอุปสรรคและข้อบกพร่องของการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างยาก เพราะต่างก็มุ่ง ประเด็นศึกษาความประพฤติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นหลัก ไม่ได้ให้ความสนใจถึงพฤติกรรมการสอนของครู ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการ ศึกษาทั้ง 2 ประเด็น ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับโรงเรียนเกี่ยวกับผลการสอน พบว่า การเรียนการสอนวิชาอิสลาม ศึกษายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควรโดยเฉพาะ คุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องเน้นให้เกิด ขึ้นในตัวเด็ก จึงไม่มีความแตกต่างกับเด็กไทยโดยทั่วไป จากข้อสรุปของคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรม และเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งมีศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน เป็นประธาน ได้ข้อสรุปว่า "เด็กไทยเรานั้นมีพื้นฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ไม่นั่นคงพอที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้ ทั้งจากเด็กสู่วัยรุ่นและวัยรุ่นสู่ผู้ใหญ่ เนื่องจาก เด็ก ๆ เหล่านี้ไม่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ที่จะช่วยป้องกันพฤติกรรมที่ จะเป็นปัญหาในอนาคต" (กัมการศึกษ, 2535 : 8)

4. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของครูอิสลามศึกษาระดับ ประถมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ บางประการอันอาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา

4.1 ควรให้มีการจัดอบรม สัมมนาครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษา

ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการศึกษา จิตวิทยาการสอนและสามารถปฏิบัติใน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง การ

จัดทำกาารใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมออย่าง
น้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูอิสลามศึกษาสามารถปฏิบัติกาารสอนให้ได้
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 ควรปรับปรุงกาารจัดสรรวัสดุอุปกรณ์กาารเรียนการสอนวิชา
อิสลามศึกษา หนังสือแบบเรียนอิสลามศึกษาทุกระดับ ตลอดจนหนังสือเอกสาร
ประกอบต่าง ๆ เพื่อการค้นคว้าความรู้

4.3 ควรปรับปรุงกาารนิเทศและการติดตามผลจากทุกระดับอย่าง
สม่ำเสมอ และมีผู้ให้กาารนิเทศที่มีความชำนาญ ทั้งทางด้านการสอนและด้านศาสนา
เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอน ได้มีความกระตือรือร้นและได้ปรับปรุงกาารเรียน
การสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ

4.4 ควรให้มีครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาอยู่ประจำโรงเรียน
เป้าหมายอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน สำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียนน้อย
นั้น ในการคัดเลือกครูผู้สอนวิชาอิสลาม ต้องคำนึงถึงความสามารถในการสอนวิชา
อื่นนอกเหนือจากวิชาอิสลามศึกษาด้วย เพื่อที่จะไม่ให้ครูอิสลามศึกษามีเวลาว่างมาก
เกินไปและครูอิสลามศึกษาควรได้รับมอบหมายหน้าที่พิเศษจากโรงเรียนนอกเหนือ
จากการสอน เช่น การรับผิดชอบงานด้านชุมชนหรืออื่น ๆ ตามความสามารถของครู
อิสลามศึกษาแต่ละคน

4.5 ควรให้มีการบรรจุครูอิสลามศึกษาเป็นข้าราชการครู เพื่อเป็น
การบำรุงขวัญและกำลังใจให้ครูอิสลามศึกษาสามารถทุ่มเทเวลาและความสามารถให้
กับการเรียนการสอนและโรงเรียนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้จะต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพ
ของครูอิสลามศึกษาและกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นครูอิสลามศึกษาอย่างชัดเจน
เหมือนกับการบรรจุข้าราชการครูโดยทั่วไป

4.6 ควรให้มีกิจกรรมพิเศษเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาอิสลาม
ศึกษาเช่น การประกวดครูสอนดีเด่น ประกวดผลงานกาารสอน ตลอดจนกิจกรรม
ต่าง ๆ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความรู้สึกว่าวิชาอิสลามศึกษาเป็นวิชาหนึ่ง ที่มีความ
สำคัญทัดเทียมกับวิชาสามัญโดยทั่วไป

4.7 ทางด้านผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียน จะต้องมีการอบรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรวิชาอิสลามศึกษา ตลอดจนการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา เพื่อสามารถปฏิบัติภารกิจภายในได้

4.8 ควรบรรจุบุคคลมาเป็นครูอิสลามศึกษา โดยกำหนดให้มีวุฒิทางวิชาชีพครู วิชาศาสนา ไม่ต่ำกว่าระดับ 10 และเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถแก้ปัญหาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ ควรคัดเลือกจากบุคคลในท้องถิ่นที่มีความประพฤติเรียบร้อยเหมาะสมกับการที่จะเป็นผู้นำศาสนาได้

5. ความไม่สอดคล้องของผลการวิจัย

ข้อสังเกตประการหนึ่ง จากการศึกษาค้นพบครั้งนี้ คือ ความไม่สอดคล้องของผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารกับผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของการให้ข้อมูลต่างกัน ทำให้ข้อมูลที่ได้บางส่วนแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารและผู้ศึกษาได้นั่งคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นบรรยากาศที่เป็นกันเอง และผู้ศึกษาจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้บริหารตอบคำถามอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นข้อมูลที่ได้เป็นสภาพความเป็นจริงของวิทยาการและการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริงของวิทยาการและการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา เพียงแต่สภาพในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารนั้นยังคำนึงถึงผลกระทบในภายหลังของข้อมูลที่ให้ อีกทั้งความไม่มั่นใจในการรักษาความลับของข้อมูลที่ได้ของนักวิจัยบางคน จึงทำให้ผู้บริหารมองเฉพาะส่วนที่ดีของวิทยาการและการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ฉะนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าในการศึกษาครั้งต่อไปนั้นผู้ศึกษาควรคำนึงถึงเรื่องนี้ให้มาก

6. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

6.1 ควรเปรียบเทียบประสิทธิภาพที่เป็นจริงกับประสิทธิภาพที่คาดหวังของวิทยาการสอนศาสนาอิสลามระดับประถมศึกษา

6.2 ควรเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์จากผู้บริหารและผู้ที่ปกครองนักเรียน ศึกษาโดยสังเกตและเก็บข้อมูลจากวิทยากรโดยตรง

6.3 ควรแยกศึกษาเป็นรายจังหวัด หรืออาจแยกเป็นกลุ่มจังหวัด ที่ราษฎรใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันกับจังหวัดที่ราษฎรใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน